

Kampen om Collettgården

Av Morten Bing

I årene omkring 1920 var Collettgårdens skjebne gjenstand for intense diskusjoner.

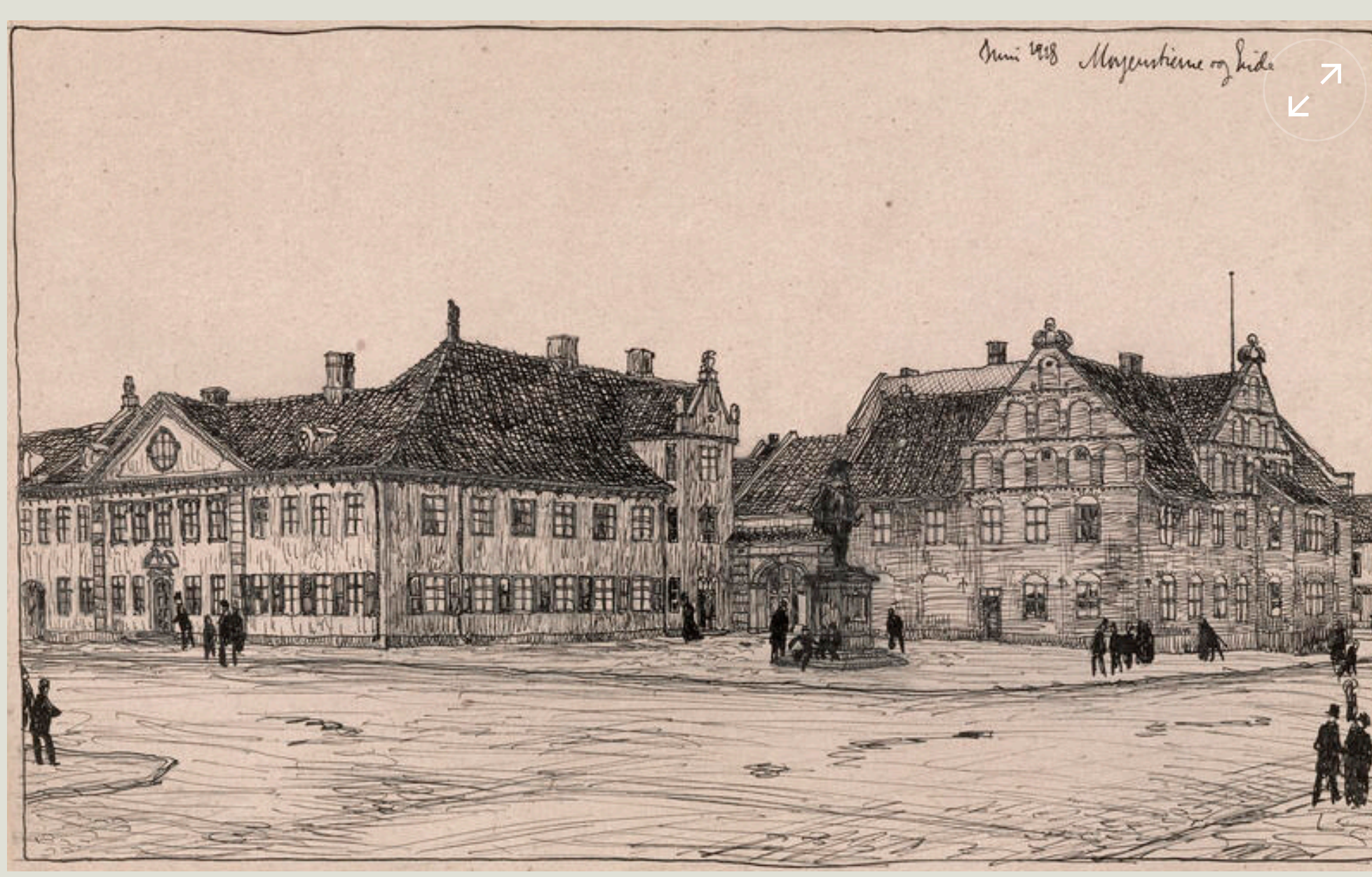
Collettgården, ca. 1915 Foto: Johannes Markus Holmsen / Oslo Museum

Til Bymuseet eller Folkemuseet?

I anledning at Andresens Bank hadde kjøpt Kirkegata 15 og hadde til hensikt å rive «Collettgaarden», henvendte Aftenposten seg i juni 1918 både til Folkemuseets direktør Hans Aall og til Bymuseets konservator Stian Herlofsen Finne-Grønn for å få deres syn på saken.

Aall ønsket selvsagt gården til Folkemuseet: «Vi kan jo da tenke os muligheden af at den kunde blive overført til Folkemuseets gamleby og der blive opsat sammen med de andre gamle gaarde fra Kristiania som allerede er flyttet did.»

Finne-Grønn derimot ønsket gården til Frogner og hadde allerede tatt kontakt med Andresens Bank. Han mente det var innlysende at gården «med sit inventar og udstyr fra Collettiden vil have den største interesse paa Frogner. Hele bygningen er saa indforlivet i Bymuseets egne interesser, at det vilde falde naturligt at tilknytte Collettgaarden til dette.»

«Et nytt interiør fra det gamle Christiania». Forslag til plassering av Collettgården på Christiania Torv, tegnet av Morgenstjerne & Eide. Foto: Fredrik Birkehund / Oslo Museum

– eller Christiania Torv

Allerede 14 dager senere kom et nytt forslag på bordet – å flytte gården til Christiania Torv for der å huse Bymuseet, og sammen med Garisonsykehuset (Rådmannsgården – Rådhusgata 19) utgjøre et christianiahistorisk område.

Byens borgermester Sofus Arctander sluttet seg til planen og stilte seg i spissen for en komité som både skulle vurdere restaurering av Garnisonsykehuset og dets omgivelser, dvs. den framtidige utformingen av Christiania Torv. Det ble argumentert med at det vil være en fordel å flytte Bymuseet fra Frogner – «denne for besøkende fjerne plads» til Christiania Torv. Å flytte Collettgården dit måtte innebære riving av Anatomigården, noe man ikke så som noe problem. Man mente denne var «uten større værdi eller betydning i historisk og arkitektonisk henseende». – At bygningen var vel så gammel som Collettgården tok en ikke inn over seg. Det inngikk også i planen å flytte Christian IV-statuen fra Stortorget til Christiania Torv.

«Det hele smager af kuliseer og theater»

6. juni 1920 leverte komiteen Arctander ledet (som også Finne-Grønn var medlem av) sin innstilling til formannskapet, og gikk bl.a. inn for å plassere Collettgården ved Christiania Torv. Byarkitekt Harald Aars, som også hadde vært medlem av komiteen, var svært uenig med de andre medlemmene: «Det staar nemlig for mig saa, at naar en bygning først er neddrevet, saa nytter det ikke at føre den tilbage til livet igjen ved paa ny at opføre den paa andet sted. Den er og bliver da en museumsgjenstand.»

Aars påpekte at det var uøkonomisk å oppføre et gammelt toetasjes hus på en verdifull tomt hvor det burde bygges et nybygg på 5-6 etasjer. Han mente dessuten at det var galt å skape et historisk torginteriør som aldri hadde eksistert. – «Det hele smager af kuliseer og theater.»

Collettgården, 1924. Foto: O. Væring / Norsk Folkemuseum

Høsten 1921 var ønsket om å flytte Collettgården fortsatt aktuell, men året etter var tanken oppgitt. I 1923 hadde Andresen Bank gitt opp planen om nybygging på tomten og solgte bygningen tilbake til Cappelen, og i 1925 ble Collettgården innstilt til fredning.

Drømmen om Collettgården plassert på Christian Torv var definitivt lagt død og Bymuseet forble på Frogner. I 1925 syntes tanken om å flytte Collettgården til Bygdøy også å være skrinlagt og ble ansett som svært uaktuell – man var simpelthen forbauset over at dette var vurdert bare få år tidligere. «Collett-gaarden, var det jo for ramme alvor tale om at flytte bare ut og gjøre en attraktion paa Folkemuseet! Det var vist ingen som fandt det merkelig», skriver signaturen «Vandrereren» i Middagsavisen i august 1925.

At fredningen ble opphevet drøyt 10 år senere og Collettgården ble revet i 1938 og tilslutt gjenoppført på Folkemuseet, er en annen historie.

Kilder

Aftenposten 15. 6.1918
Morgenbladet 30.6.1918
Aftenposten 16.1.1919
Aftenposten 13.7.1920
Aftenposten 7.9.1921
Social-Demokraten 21.7.1922
Aftenposten 31.8.1923
Middagsavisen 25.8.1925
Aftenposten 24.3.1938

Morten Bing er førstekonservator emeritus i Kulturhistorisk seksjon ved Norsk Folkemuseum.

Den digitale MUSEUMSBulletinen 2020

Nr. 92 © Norsk Folkemuseum 2020 ISSN 1592-3672

